

Kippen, eieren en XBRL



XBRL maakt rapporteren gemakkelijker, sneller en goedkoper. Maar bedrijven staan nog niet echt te popelen. Vrezen ze afnemende flexibiliteit in de verslaggeving? En meer vraag naar informatie?

NART WIELAARD

Een waarschuwing vooraf: dit artikel gaat niet over de mogelijkheden die XBRL biedt om de effectiviteit en efficiency van informatiestromen te verbeteren. Daarover wordt al meer dan genoeg geschreven, ook in dit blad. Dit artikel gaat wél over de vraag of alle betrokken partijen wel enthousiast zijn om mee te doen.

Administratieve lasten

Dat de Nederlandse overheid veel ziet in XBRL - voluit eXtensive Business Reporting Language - staat vast. Minister Gerrit Zalm heeft nogal ambitieuze doelstellingen geformuleerd om de administratieve lasten terug te brengen, en ziet XBRL daarbij als een geschenk uit de hemel. De wens tot lastenverlichting is de belangrijkste reden om het Nederlandse Taxonomie Project te

starten, waarin onder meer de ministeries van Justitie en Financiën, de Raad voor de Jaarverslaggeving, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Belastingdienst samenwerken aan een Nederlandse taxonomie voor financiële gegevens die nodig is om XBRL toe te passen. De eerste versie daarvan is in juni 2005 gepubliceerd (zie Nieuws in 'de Accountant' van september 2005). Het doel is om de administratieve lasten van bedrijven terug te dringen door het mogelijk te maken dat zij hun informatie - zoals financiële jaarverslaggeving, belastingaangifte en statistische informatie - digitaal aanleveren in XBRL-formaat.

'Van de dolle'

Het project moet daarmee jaarlijks leiden tot een administratieve lastenverlichting van 350 miljoen euro, te beginnen vanaf 2006. Dat klinkt als een klok, maar secretaris Martin Noordzij van ondernemersorganisatie VNO-NCW doet het streven van de overheid af als een gotspe: "Het is van de dolle om te denken dat we die besparing al vanaf volgend jaar kunnen realiseren door XBRL. Zover zijn we nog lang niet. En ook op termijn valt nog maar te bezien of XBRL de beloofde efficiency kan waar maken. XBRL wordt gemakkelijk gezien als wonderolie, maar wij zien voornamelijk weinig concrete bewijzen dat XBRL die efficiëncyslag kan waarmaken."

Flinterdun

Zijn 'collega' Jurgen Warmerdam, secretaris fiscale zaken bij MKB-Nederland, zit op dezelfde lijn: "Wij juichen lastenverlichting uiteraard toe, maar ik heb tot nu toe nog geen harde bewijzen gezien dat die lastenverlichting er inderdaad komt. Er bestaat alleen maar een flinterdun rapport over. Mijn indruk is dan ook dat XBRL vast wel interessant kan zijn, maar niet nu en niet voor mij. De discussies doen mij een beetje denken aan het elektronisch factureren."

Jurgen Warmerdam (MKB-Nederland): 'Mijn indruk is dat XBRL vast wel interessant kan zijn, maar niet nu en niet voor mij.'

Dat zou ook honderden miljoenen opleveren, maar dat blijkt een utopie te zijn."

Realistisch

Mark de Haas, manager reporting bij VNU, heeft wel enig begrip voor deze reacties en is zelf optimistischer gestemd: "Ik denk dat bedrijven de voordelen van XBRL best goed op het netvlies hebben, maar dat ze nu nog heel realistisch zijn. Dat is begrijpelijk. XBRL is immers vraaggestuurd, en je kunt van bedrijven dan ook niet verwachten dat ze antwoorden formuleren op vragen die er nu nog niet

zijn. Bedrijven die nu al XBRL-informatie naar buiten brengen, zoals Microsoft, doen dat met een andere reden, bijvoorbeeld omdat ze in de softwarebranche zitten."

Onder de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen biedt voor zover bekend slechts één bedrijf XBRL-informatie. En inderdaad: het gaat hier om een softwarebedrijf (Tie Holding).

Kip en ei

De kern van de discussie lijkt te zitten in de vraag of de kip er eerder moet zijn, of het ei. Immers, pas als er een grote gemeenschap



FOTO: Zefa Images en Kees Brouwer

Mark de Haas (VNU): 'Zodra er concrete voorbeelden van vraag naar XBRL ontstaan, kan het hard gaan.'

gebruikers is, komt er vraag naar XBRL en worden de voordelen gerealiseerd. Maar die gemeenschap ontstaat pas als bedrijven de voordelen ervan kunnen plukken ...

Volgens Martijn van Wensveen, partner van KPMG, zijn er drie dingen nodig om XBRL tot een succes te maken: "Ten eerste goede inhoudelijke afspraken over de informatiedefinities - in XBRL-jargon een taxonomie genoemd.

Ten tweede een grote groep gebruikers, een community. En ten derde goede toepassingen op systeemgebied. Met betrekking tot het eerste en derde punt worden nu flinke stappen gezet. Voor het tweede punt zal wel enige druk van wetgevers en toezichthouders nodig zijn."

De Haas onderschrijft dat en schat de kansen hoog in. "Zodra er concrete voorbeelden van vraag naar XBRL ontstaan, kan het hard gaan. De SEC vraagt het nu bijvoorbeeld nog vrijwillig (on top off) aan ondernemingen met een beursnotering in Amerika. Als dat wordt omgezet in een verplichting, kan er een vliegwieleffect optreden."

Interne werking

Hoe het ook zij, het enthousiasme onder bedrijven is op dit moment nog niet om over naar huis te schrijven. Sterker nog, een meerderheid van de financiële mensen in het bedrijfsleven heeft nog nooit gehoord van XBRL, zo bleek afgelopen najaar uit een onderzoek van Ernst & Young.

Tom Vreeburg, partner EDP Audit, en verantwoordelijk voor het onderzoek: "Aan de ene kant is het wel begrijpelijk dat bedrijven terughoudend zijn. Ze hebben de afgelopen jaren immers al zoveel nieuwe wetten en regels over zich heen gekregen. Aan de andere kant: XBRL biedt hen wel degelijk voordelen.

Niet alleen is het een mogelijkheid om betere informatievoorziening te bieden aan buitenwereld, bijvoorbeeld analisten. XBRL heeft vooral ook een belangrijke interne werking, en dat is bijvoorbeeld een groot verschil met IFRS. De standaardisering door middel van XBRL kan zorgen voor veel meer efficiency en een kwaliteitsslag in de financiële processen. Maar de kosten gaan wel voor de baten uit."

Adder?

Dat laatste is waarschijnlijk de belangrijkste reden van de terughoudendheid. Of schuilt er nog een andere adder onder het gras en vrezen bedrijven wellicht dat door de opkomst van XBRL de typisch Nederlandse flexibiliteit van de jaarverslaggeving als sneeuw voor de zon zal verdwijnen?

Martin Noordzij (VNO-NCW)
'XBRL wordt gemakkelijk gezien als wonderolie, maar wij zien vooralsnog weinig concrete bewijzen.'

Ton Vreeburg (Ernst & Young)
'Het zou kunnen zijn dat er door marktwerking meer vraag naar informatie komt.'

Henk Verhoek (NIVRA)
'Ik verwacht dat XBRL er toe leidt dat ondernemingen een stuk flexibiliteit in hun verslaggeving wordt ontnomen.'

Volgens Henk Verhoek, vaktechnisch medewerker van het NIVRA, lopen de meningen daarover uiteen: "Ik verwacht persoonlijk dat XBRL er uiteindelijk toe leidt dat ondernemingen een stuk flexibiliteit en professional judgement in hun verslaggeving wordt ontnomen. De behoefte aan flexibiliteit zal blijven bestaan, als je met principes-based verslaggevingsstandaarden te maken hebt, zoals de Nederlandse wet en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving en in mindere mate IAS/

IFRS. Een voordeel vind ik wel dat door de heldere informatiedefinities alles op een eenduidige plek komt te staan, en interpretatieverschillen enigszins verdwijnen."

Makkelijker vergelijken

Zowel Van Wensveen als De Haas menen daarentegen dat XBRL geen invloed heeft op de inhoud van de jaarrekening. Van Wensveen: "Het kan wel de kwaliteit van de jaarrekening verbeteren."

De Haas: "Omdat er een beperkte set taxonomieën zal ontstaan, wordt het wel veel eenvoudiger om met een paar muisklikken wat jaarrekeningen van bedrijven naast elkaar te zetten. Eenduidige informatie in combinatie met een toegankelijke techniek kan zeker leiden tot grotere transparantie."

Flexibiliteit

Voorstanders van XBRL wijzen er graag op dat de wet, en niet een stukje techniek als XBRL, bepalend is voor de jaarrekening.

Toch ziet ook Noordzij (VNO-NCW) wel enige dreiging: "We hebben nu in Nederland een relatief flexibel jaarrekeningenrecht. Door XBRL kan die flexibiliteit afnemen. Het aantal keuzemogelijkheden in het jaarrekeningenrecht kon wel eens minder worden, en door projecten als NL Taxonomie is het gevaar ook realistisch dat bijvoorbeeld de begrippen voor de commerciële jaarrekening worden gelijkgeschakeld met de fiscale jaarrekening. Dat zou een zeer ongewenste ontwikkeling zijn."

Koudwatervrees

Vreeburg (Ernst & Young) wijst ook nog op een ander potentieel effect: "Het zou kunnen zijn dat er door marktwerking meer vraag naar informatie komt. XBRL maakt het mogelijk om informatie beter en gedetailleerder te ontsluiten op een bedrijfseconomisch aanvaardbare manier. Dan kan het best zo zijn dat toezichthouders of andere gebruikers meer informatie willen hebben."

Draagt dat misschien ook bij aan de koudwatervrees van bedrijven?

Warmerdam (MKB-Nederland): "Als dat zou gebeuren is dat op zich niet erg. Als die informatie tegen lage kosten beschikbaar is, zijn bedrijven best bereid om die informatie te geven."

De Haas (VNU): "Bedrijven zijn over het algemeen helemaal niet onwillig met het verschaffen van informatie. Maar met name voor beursgenoteerde bedrijven geldt dat ze vaak bang zijn om onjuiste of tegenstrijdige informatie te verschaffen. Met XBRL kunnen ze dat beter managen." ■



VOORTGEZETTE EDUCATIE REGISTERACCOUNTANTS

Digitaal rapporteren met XBRL

Datum: donderdag 17 november 2005

Locatie: Holiday Inn Amsterdam

Een jaarverslag op papier, maar hoe lang nog? In de toekomst kan het jaarverslag elektronisch worden samengesteld met XBRL. Het elektronisch beschikbaar stellen en uitwisselen van financiële, fiscale en statistische informatie zal verregaande consequenties hebben voor het accountantsberoep wereldwijd.

Kijk voor meer informatie op www.nivra.nl/vera. Aanmelding via deze site of het aanmeldingsformulier in de VERA-bijlage.